

چەت ئەلدە ئوقۇغان نەتىجىلىك ئۇيغۇرلار (3)

ئەركىن سىدىق

2015-يىلى 3-ئاينىڭ 13-كۈنى

مەن مەزكۇر يازمامدا يەنە 3 نەپەر يېڭى قېرىندىشىمىزنى تونۇشتۇرۇمەن. مەن ھازىرغىچە 14 نەپەر قېرىندىشىمىزنى تونۇشتۇرۇپ بولغان بولۇپ، بۇ قېتىم تونۇشتۇرىدىغىنىم 15-، 16- ۋە 17- قېرىندىشىمىز بولۇپ ھېسابلىنىدۇ. مەن مۇشۇ خىلدىكى يازمامدا كىمىنىڭ ماتېرىيالى مېنىڭ قولۇمغا ئەڭ ئالدىدا تەگكەن بولسا مەن ئۇنى ئەڭ ئالدىدا، ماڭا ماتېرىيالى ئەڭ ئاخىرىدا تەگكەن قېرىندىشىمىزنى بولسا ئەڭ كەينىگە تىزىۋاتىمەن. شۇڭلاشقا مەن قېرىنداشلاردىن بۇ ھۆرمەتلىك كىشىلىرىمىزنىڭ تىزىلىش تەرتىپىنى ئاشۇنداق چۈشىنىشىنى ئۈمىد قىلىمەن.

بۇ قېتىم تونۇشتۇرىدىغان 3 نەپەر قېرىندىشىمىز پۈتۈنلەي باشقا-باشقا ساھەنى ئۆزلىرى ئۈچۈن كەسىپ قىلغان، شۇنداقلا باشقا-باشقا ئەللەردە ياشايدۇ. ئەمما ئۇلارنىڭ بىر ئورتاق ئالاھىدىلىكى، ئۇلار ئۆزى تاللىغان ياكى ئۆزى كىرىپ قالغان كەسىپنى ناھايىتى سۆيۈپ، ئۇنىڭغا ئۆزىنىڭ بارلىقىنى ئاتا قاتتىق تىرىشىپ، بۇيرۇلغان ياردەمنى قولغا كەلتۈرۈپ، شۇ ئارقىلىق ئادەتتىن تاشقىرى ياخشى نەتىجىلەرنى قولغا كەلتۈرگەن. مەن ئۇلارنىڭ ھايات ھېكايىلىرىنى بىلگەندىن كېيىن ئۇلاردىن ناھايىتىمۇ تەسىرلەندىم ھەم ئىنتايىن پەخىرلەندىم. مەن سىزنىڭمۇ شۇنداق قىلىدىغانلىقىڭىزغا ئىشىنىمەن.

دوكتور ئىلياس قاسىم (ئاۋسترالىيە)

ئىنىمىز ئىلياس قاسىم 1969-يىلى كۇچا ناھىيە ئۈچۈستەڭ يېزىسىدا تۇغۇلغان. 1986-يىلى شۇ يېزىدا ئوتتۇرا مەكتەپنى تاماملاپ، ئالىي مەكتەپلەرگە كىرىش ئىمتىھانىدا كۇچا ناھىيەسى بويىچە 2-بولغان. خىمىيەدە 96 نومۇر (ئۇ يىللاردا خىمىيە ئىمتىھانىنىڭ تولۇق نومۇرى 100 ئىدى) ئېلىپ، شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتى خىمىيە فاكۇلتېتىغا قوبۇل قىلىنغان. باشقا كەسىپتە ئوقۇش ئارزۇسى بار بولسىمۇ، تەقدىرنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشىغا خۇشاللىق بىلەن رازى بولۇپ، دەرسلەرنى ياخشى ئوقۇغان، ۋە ئۇدا ئۈچ قېتىم كوجىما ياسۇنورى (Kojima Yasunori) مۇكاپاتىغا ئېرىشكەن.

1- رەسىم: دوكتور ئىلياس قاسم

1991-يىلى ئوقۇش پۈتتۈرگەندە سىنىپ بويىچە بەش يىللىق ئومۇمىي نومۇر بويىچە 1- بولغان، ھەمدە ئۈرۈمچىدە خىزمەت تاللاش ئالاھىدە ھوقۇقىغا ئېرىشكەن. ئەمما ئۇ ئۆز يۇرتىغا قايتىپ خىزمەت قىلىش يولىنى تاللاپ، كۇچا ناھىيەلىك 4-ئوتتۇرا مەكتەپكە خىزمەتكە ئورۇنلاشقان، ھەمدە شۇ مەكتەپتە خىمىيە ئوقۇتقۇچىسى بولۇپ ئىشلىگەن. كېيىنچە قوشۇمچە ئىتتىپاق كومىتېتى سېكرېتارى بولۇپ ئىشلىگەن. 1995-يىلى ئىلياس دەرس ئۆتكەن ئوقۇغۇچىلار تولۇق ئوتتۇرىنى پۈتتۈرۈپ، ئالىي مەكتەپلەرگە كىرىش ئىمتىھانلىرىدا ئوتتۇرىچە نومۇرلىرى ئاپتونوم رايونى بويىچە ئەڭ يۇقىرى بولغان. بۇ نەتىجىنىڭ تۈرتكىسىدە ئالىي مەكتەپلەرگە كىرىش ئىمتىھانىغا خىمىيە تەكرارلاش ماتېرىيالى «خىمىيەدىن قىزىق نۇقتىلار»، ۋە «خىمىيەدىن 90 نومۇر» قاتارلىق كىتابلارنى تۈزۈپ چىقىپ، نەشر قىلدۇرغان. ئۇ كىتابلار ئاپتونوم رايون بويىچە تارقىتىلىپ، كەڭ ئوقۇتقۇچى ۋە ئوقۇغۇچىلارنىڭ پايدىلىنىشىغا سۇنۇلغان. ئىنىمىز ئىلياس 1999-يىلى ئۈرۈمچى شەھەرلىك 14-ئوتتۇرا مەكتەپكە يۆتكەلگەن. ئۈرۈمچىدە خىزمەت قىلىش جەريانىدا ئۇ شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتىدا فىزىكا-خىمىيەسى بويىچە ماگىستىر ئاسپىرانتلىقتا ئوقۇغان. بۇ ئوقۇشتا ئۇنۋان ئېلىشنىڭ بىر مۇھىم تەلپى بولغان تەجرىبە-تەتقىقات تەلپىلىرىنى ئۈنۈملۈك تاماملاپ، جۇڭگونىڭ نوپۇزلۇق ئىلمى زۇرناللىرى، شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتى ئىلمىي زۇرنىلى، ئۇيغۇر تېبابەتچىلىكى قاتارلىق زۇرناللاردا بولۇپ 6 پارچە ئىلمىي ماقالە ئېلان قىلغان. ئىنگىلىز تىلىنى ياخشى ئۆگىنىپ، تىل ئۆتكىلىدىن ئوڭۇشلۇق ئۆتۈش بىلەن بىر ۋاقىتتا، دوستلار بىلەن بىرلىكتە ئۆگىنىپ ئىلگىرىلەش ئۈچۈن «ئەمەلىي قوللىنىلىدىغان ئىنگىلىز تىلى يېزىقچىلىقى» (2002-يىلى) ۋە «ئىنگىلىز تىلى يېزىقچىلىقى» (2004-يىلى) ناملىق كىتابلارنى نەشر قىلدۇرۇپ، كەڭ كىتابخانلارغا سۇنغان.

2006-يىلى شىنجاڭ مائارىپ نەشرىياتىغا تەكلىپ بىلەن يۆتكەلگەن، ۋە ئىلگىرى-كېيىن بولۇپ ئون نەچچە پارچە كىتابنىڭ تەرجىمە-تەھرىرلىك خىزمىتىنى تاماملىغان. 2007-يىلى كورىيەگە دوكتورلۇق ئوقۇشقا بارغان. 2009-يىلى ئائىلىسى بىلەن ئاۋسترالىيەگە كۆچۈپ بېرىپ، ئاۋسترالىيە سىدىنېي ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ ماتېرىيال خىمىيەسى كەسپىدە ئوقۇش مۇكاپاتىغا ئېرىشىپ، دوكتورلۇق ئوقۇشىنى داۋام قىلغان. سىدىنېي ئۇنىۋېرسىتېتىدا ئوقۇش جەريانىدا «ماتېرىيال خىمىيەسى زۇرنىلى» (*Journal of Materials Chemistry*) ۋە «ئانئورگانىك خىمىيە» (*Inorganic Chemistry*) قاتارلىق نوپۇزلۇق زۇرناللاردا 12 پارچە ئىلمىي ماقالە ئېلان قىلغان. بۇ ماقالىلەرنىڭ تەپسىلاتىنى تۆۋەندىكى ئۇلىنىشتىن كۆرگىلى، ۋە بەزىلىرىنى ھەقسىز چۈشۈرۈۋالغىلى

بولدۇ (بەزى نەشر قىلغۇچى ژۇرناللارنىڭ بەلگىلىمىسى سەۋەبىدىن ھەممە ماقالىلەرنى بىۋاسىتە تەمىنلەش مۇمكىن بولمىدى):

http://www.researchgate.net/profile/Ilyas_Qasim
<https://sydney.academia.edu/IlyasQasim>

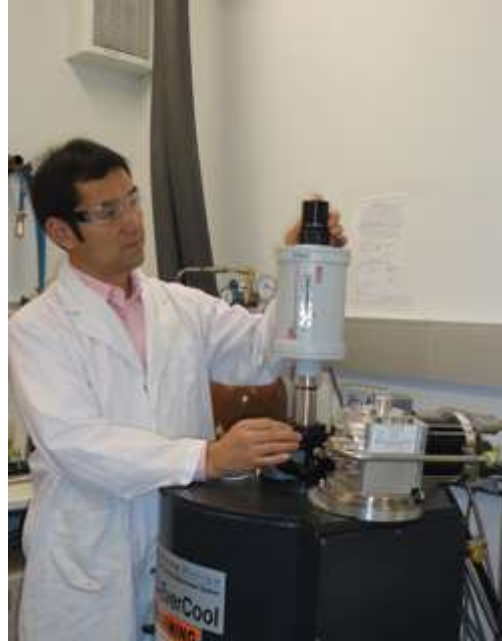
ئىنىمىز ئىلياس قاسىمنىڭ دوكتورلۇق تەتقىقاتىنىڭ مۇھىم نۇقتىسى «يېڭى ماتېرىياللارنى لايىھەلەش، سىنتېزلاش، ئۇلارنىڭ ماگنىتلىق ۋە ئۆتكۈزگۈچلۈك خۇسۇسىيەتلىرىنى خاراكتېرلەش، ئېكس-نۇر دىفراكسىيەسى (X-ray diffraction) قاتارلىق ئۇسۇللار بىلەن بۇ يېڭى ماتېرىياللاردىكى ئاتوملارنىڭ جايلىشىشىنى ياكى ماددا تۈزۈلۈشىنى تېپىپ چىققاندىن كېيىن، تۈزۈلۈش-خۇسۇسىيەت مۇناسىۋىتىنى شەرھەلەپ، تېخنىكىلىق ئىشلىتىش يوللىرىنى ئېچىشقا ئاساس يارىتىش» قاتارلىقلاردىن ئىبارەت.

ئىنىمىز ئىلياس دوكتورلۇق ئوقۇشنىڭ 2-يىلىدىن باشلاپ، سىدنېي ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ خىمىيە فاكۇلتېتىدا باكلاۋۇرلۇق ئۇنۋانى بويىچە ئوقۇۋاتقان ئوقۇغۇچىلارغا تەجرىبە دەرسى ئۆتۈپ كېلىۋاتىدۇ. 2013-يىلى دوكتورلۇق ئوقۇشىدا ۋە دەرس ئۆتۈش جەريانىدا قولغا كەلتۈرگەن نەتىجىلىرىگە ئاساسەن، سىدنېي ئۇنىۋېرسىتېتىدىكى مۇناسىۋەتلىك خادىملار ئىلياسنى بىر قېتىم زىيارەت قىلىپ، ئۇنىڭ بىلەن سۆھبەت ئۆتكۈزگەن. سۆھبەتنىڭ بىر قىسىم تەپسىلاتىنى تۆۋەندىكى تور سەھىپىسىدىن كۆرگىلى بولىدۇ:

<http://sydney.edu.au/science/chemistry/studying-chemistry/careers/profiles-postgraduate.shtml>

ئىنىمىز ئىلياس دوكتورلۇق ئوقۇشى جەريانىدا فىرانسىيە، ئاۋسترالىيە، يېڭى زېلاندىيە قاتارلىق دۆلەتلەردە ئېچىلغان خەلقئارالىق ئىلمىي دوكلات يىغىنلىرىدا ئىلمىي دوكلات بەردى، ئالىملار بىلەن پىكىرلەشتى، ۋە دوستلاشتى. ئوقۇش پۈتتۈرۈش دىسسىپلېنىسى «ئەلا» بولۇپ باھالاندى. بۇ ماقالىنىڭ تولۇق تېكىستىنى بۇ يەردىن ھەقسىز چۈشۈرگىلى بولىدۇ:

<http://ses.library.usyd.edu.au/handle/2123/10029>

2-رەسىم: دوكتور ئىلياس قاسىم تەجرىبە ئىشلەۋاتقان بىر كۆرۈنۈش

ئىنىمىز ئىلياس مۇنداق دەيدۇ: «بالىلىق ئائىلىسى بىلەن چەتئەللەردە ئوقۇش ئاسان بولمىغىنى بىلەن، ئۇ مۇمكىن، ھەتتا ئالاھىدە نەتىجىلەرنى يارىتىش مۇمكىن. ئەڭ مۇھىمى، سىز شۇنداق بىر ئىشنى ۋۇجۇدقا چىقارغىنىڭىزدا سىز ۋە سىزنى قوللاۋاتقانلار تولىمۇ شېرىن بىر خۇشاللىققا ئېرىشىدىكەن. مەن يۇرتتىكى دوستلىرىمنى سېغىنىپ ھەر قېتىم تېلېفون قىلغىنىمدا مېنى ئىلھاملاندۇرۇپ، ماڭا مەدەت بېرىپ تۇرغان دوستلىرىمغا، ئاددىي تۇرمۇشقا شۈكۈرى قىلىپ، بالىلىرىمنى ئوبدان بېقىپ، مېنى ھەر ۋاقىت قوللاپ كەلگەن ئايالىمغا، سەبىر بىلەن دۇئا قىلىپ تۇرغان ئانامغا ۋە قېرىنداشلىرىمغا چىن كۆڭلۈمدىن رەھمەت ئېيتىمەن. مەن گەرچە بالىلىرىمغا ئىقتىسادىي جەھەتتە ئالاھىدە ياخشى شارائىت يارىتىپ بېرەلمىسەممۇ، ھاياتتا تىرىشچانلىق كۆرسىتىشنى ئەمەللىيىتىمدە كۆرسەتتىم. مەن تېخى كۆزلىگەن مەنزىلگە يەتكىنىم يوق، مېھرىبان ئاللاھ ئارمان بىلەن تىرىشقان بەندىسىگە ھامان نەتىجە بېرىدۇ، دېگەن ئىشەنچ بىلەن يولۇمنى داۋام قىلىمەن. بۇ يولدا كۆپلىگەن دوستلىرىم بىلەن بىللە ماڭسام، دەپ ئارزۇ قىلىمەن. مەن «ئىنگىلىز تىلى يېزىقچىلىقى» دېگەن كىتابىمنىڭ خاتىمىسىدە ئېيتقاندەك، بىز ئىنساننىڭ قۇربى يېتىدىغان نۇرغۇن ساھەدە باشلىنىش نۇقتىسىدا تۇرماقتىمىز. بىز بۈگۈننى قەدىرلەپ، ئىشەنچ بىلەن كەلگۈسىگە قاراپ ماڭايلى، ئۇ ھەقىقەتەنمۇ گۈزەل جاي!»

دوكتور دىلشات ئابلا (ياپونىيە)

ئىنىمىز دىلشات 1962-يىلى ئاقسۇنىڭ ئاۋات ناھىيەسىدە تۇغۇلغان. مەدەنىيەت ئىنقىلابىنىڭ كېيىنكى مەزگىلىدىكى ئاتلاپ ئوقۇش تۈزۈمىدىن پايدىلىنىپ، ئىككى قېتىم يۇقىرى يىللىققا ئاتلاپ ئوقۇپ، 16 يېشىدا تولۇق ئوتتۇرىنى پۈتتۈرگەن، ۋە مەدەنىيەت ئىنقىلابىدىن كېيىنكى تۇنجى قېتىملىق ئالىي مەكتەپكە قوبۇل قىلىش ئىمتىھانىغا قاتنىشىپ، 1978-يىلى 3-ئايدا ئەلا نەتىجە بىلەن شىنجاڭ تېببىي ئىنستىتۇتىغا ئوقۇشقا كىرگەن.

3-رەسىم: دوكتور دىلشات ئابلا

ئەمدىلا 16 ياشقا كىرگەن دىلشات ئابلا ئەينى ۋاقىتتا شىنجاڭ تېببىي ئىنستىتۇتىنىڭ داۋالاش فاكۇلتېتىغا قوبۇل قىلىنغان 120 ئوقۇغۇچىنىڭ ئەڭ كىچىكى بولۇپ، دەسلەپتە سىنىپ مەسئۇللىرى ۋە باشقا ئوقۇتقۇچىلار ئۇنىڭ يېشىنىڭ كىچىكلىكى ۋە دەرس ئۆتكەللىرىدىن ئۆتۈپ ماڭالىشىدىن ئەنسىرەشكەن. لېكىن دىلشات خەنزۇچە تىل ئۆگىنىشتىن باشلاپ، قىيىن كەسپىي بىلىملەرنى ئىگىلەشكە زور تىرىشچانلىقلارنى كۆرسىتىپ، ئوقۇش نەتىجىسىدە سىنىپنىڭ ئالدىدا ماڭغان. ئۇ بىر يىللىق خەنزۇچە ئۆگىنىش بىلەنلا كەسپىي دەرىجىلەرنى پۈتۈنلەي خەنزۇچە ئاڭلاپ چۈشىنىش دەرىجىسىگە يېتىپ بارغاندىن باشقا، قوشۇمچە ھالدا ئۆزلۈكىدىن ئىنگلىز تىلىنى قېتىرقىنىپ ئۆگىنىپ ماڭغان. 1983-يىلى 12-ئايدا ئەلا نەتىجە بىلەن ئالىي مەكتەپ ئوقۇشىنى تاماملاپ، باكلاۋۇرلۇق ئۇنۋانىغا ئېرىشكەن. ئۇ شۇ يىلى شىنجاڭ تېببىي ئىنستىتۇتىنىڭ ئۆزىگە خىزمەتكە ئېلىپ قېلىنغان.

دىلشات ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىدىن چەتئەلگە ئوقۇشقا چىقىرىش ئۈچۈن بىر تۇتاش ئېلىنىدىغان ئىمتىھانلاردىن ئۆتۈپ، 1990-يىلى ياپونىيەگە ئوقۇشقا كەلگەن. 1992-يىلى ياپونىيەدىكى ئىككى يىللىق ئوقۇشنى تاماملاپ، شىنجاڭ تېببىي ئىنستىتۇتىغا قايتىپ، 1996-يىلىغىچە شۇ مەكتەپنىڭ فىزىئولوگىيە كاتېدراسىدا لېكتور ۋە بۆلۈم باشلىقى بولۇپ ئىشلىگەن. ئۇ 1996-يىلى قايتىدىن ياپونىيەگە ئوقۇشقا كېلىپ، 2001-يىلى ياپونىيەنىڭ چىبا ئۇنىۋېرسىتېتى مېدىتسىنا ئىلمىنىڭ نېرۋا پەنلىرى بويىچە دوكتورلۇق ئۇنۋانىغا ئېرىشكەن.

ئىنمىز دىلشات 2001-يىلىدىن 2004-يىلى 3-ئايغىچە ياپونىيە پەن-تېخنىكىنى يۈكسەلدۈرۈش ئورگىنى (Japan Science and Technology Agency, JST) دا دوكتور ئاشتى، 2004-يىلىدىن 2012-يىلى 3-ئايغىچە ياپونىيەنىڭ رىكېن (RIKEN) مېڭە تەتقىقات مەركىزى (Brain Science Institute, BSI) دە تەتقىقاتچى بولۇپ ئىشلىگەن. RIKEN دەپ ئاتىلىدىغان بۇ ئورۇن ياپونىيە بويىچە ئەڭ ئالدىنقى قاتاردا تۇرىدىغان دۆلەتلىك تەتقىقات ئىدارىسى بولۇپ، بۇ يەردە دۇنيانىڭ ھەر قايسى جايلىرىدىن تاللىنىپ قوبۇل قىلىنغان تەتقىقاتچىلار ئىلغار شارائىت ۋە ياخشى ئىمتىيازغا ئېرىشكەن ھالدا يۇقىرى سەۋىيەلىك تەتقىقاتلارنى ئېلىپ بارىدۇ. ئورتاق تىل سۈپىتىدە ئىنگلىز تىلىنى قوللىنىدۇ.

دىلشات بۇ ئىدارىدىكى تەتقىقاتى جەريانىدا ئادەملەر دەسلەپكى تىل قوبۇل قىلىش، ئەستە قالدۇرۇش، ۋە بۇيرۇقلارنى ئىجرا قىلىش پائالىيەتلىرىنى ئېلىپ بارغاندا ئۇلارنىڭ مېڭىسىنىڭ

ئىچىدە قانداق تەرەققىيات باسقۇچلىرى ۋە نېۋرونلۇق ھەرىكەت ئۆزگىرىشلىرى يۈز بېرىدىغانلىقىغا ئائىت بىر يۈرۈش تەتقىقاتلارنى ئېلىپ بارغان. دىلشات ئاشۇ تەتقىقاتلار ئۈچۈن مېگە ئېلىپكىتىر دولقۇنى (EEG)، قىزىلغا يېقىن ئىنفىرا نۇرى (NIRS)، ۋە فۇنكسىيەلىك ماگنىتلىق رېزونانس سۈرەتلەشتۈرۈش (fMRI) قاتارلىق ئۇسۇللارنى قوللىنىپ، ياخشى نەتىجىلەرگە ئېرىشكەن.

ئۇ كىشىلەرنىڭ يات تىلغا ئوخشاش يېڭى بىر يۈرۈش چاتما ئۇچۇرنى ئۆگىنىش جەريانىدىكى ئۆگىنىش نەتىجىلىرى بىلەن نېرۋىلىق ھەرىكەت ئۇچۇرلىرىنىڭ تاناسىپلىق ئۆزگىرىشى، يەنى ئۆگىنىپ بولغانلار بىلەن تېخى ئۆگىنەلمىگەنلەرنىڭ مېگىدىكى پەرقى ۋە نېرۋىلىق ھەرىكەت ئورۇنلىرى ھەققىدە يېڭى بايقاشلارنى ھاسىل قىلغان، ھەمدە «ئۆگىنىش كۆرسەتكۈچى» ئۇقۇمىنى ئوتتۇرىغا قويغان. ئۇنىڭ بۇ يېڭى نەتىجىلىرى 2008- ۋە 2009- يىللىرى ئامېرىكا ۋە ئەنگىلىيەنىڭ داڭلىق ئىلمىي تەتقىقات ژۇرناللىرىدا ئېلان قىلىنغان، ھەمدە ياپونىيەدىكى ئىلىم- ئۇچۇر تور بەتلىرىدە، ۋە ياپونىيە دۆلەتلىك تېلېۋىزىيەسى NHK نىڭ ئالاھىدە پروگراممىسى «ئىنسانلار تىلىنىڭ بارلىققا كېلىشى» دا تونۇشتۇرۇلغان.

دوكتور دىلشات ئابلا ھەر خىل تەپەككۈر، تونۇش، ئىجرا قىلىش قاتارلىق ئادەم مېگىسىنىڭ ئالىي ھەرىكەت ئىقتىدارىغا ئائىت مېگە ئېلىپكىتىر دولقۇنلىرىنى ئىنچىكىلىك بىلەن توغرا ۋە تېز ئايرىشقا ئائىت يېڭى ئۇسۇللارنى ئىجاد قىلىپ چىققان، ۋە بۇ ئۇسۇللارنى مېگە سىگنالى بىلەن ماشىنا باشقۇرۇش (Brain-machine Interface, BMI) ساھەسىگە تەرەققىي قىلدۇرغان. ئۇ تويوتا ئاپتوموبىل شىركىتى بىلەن ھەمكارلىشىپ، ياشانغانلار ئۈچۈن مېگە سىگنالى ئارقىلىق ئاپتوموبىل تورمۇزىنى باشقۇرۇش، پۇت- قولى پالەچ بولۇپ قالغان بىمارلار ئۈچۈن مېگىنىڭ ئوي- تەپەككۈرى بىلەنلا ماشىنا ئادەم ۋە چاقىلىق ھارۋىلارنى باشقۇرۇپ، ئۆز ھاجەتلىرىدىن چىقىرىشتەك تەتقىقاتلارنى ئېلىپ بېرىپ، ئۇنىڭدىمۇ كۆرۈنەرلىك نەتىجىلەرنى قولغا كەلتۈرگەن.

مېگە ئۇچۇرى بىلەن سىرتقى ماشىنا ئاپپاراتلارنى باشقۇرۇش (BMI) تېخنىكىسى دېگىنىمىز، مېگە ھۈجەيرىلىرىنىڭ قوزغىلىشىدىن كېلىپ چىققان مېگە ئېلىپكىتىر دولقۇنلىرى (EEG) ئارقىلىق ماشىنا ئادەم، چاقىلىق ھارۋا، ۋە لامپۇچكا قاتارلىق سىرتقى ماشىنا ئاپپاراتلارنى باشقۇرۇش تېخنىكىسىنى كۆرسىتىدۇ. پۇت- قولى پالەچ، ئەمما مېگىنىڭ كۆپلىگەن ئالىي ئىقتىدارلىرى نورمال بىمارلار ئۈچۈن، ئۇلارنىڭ مېگە تەپەككۈرى يەنى مېگە بۇيرۇقىنى بىۋاسىتە ماشىنا ئادەم ۋە چاقىلىق ھارۋا قاتارلىق سىرتقى ئاپپاراتلارغا يەتكۈزۈپ، ئۇلارنى ھەرىكەتلەندۈرۈش ئارقىلىق، بىمارلارنىڭ تەلەپلىرى بويىچە مۇلازىمەت قىلدۇرۇش، BMI تەتقىقاتىنىڭ كۆزلىگەن نىشانىدۇر.

4-رەسىم: دوكتور دىلشات ئابلا تەجرىبىگە ئىشلەتكەن ماشىنا ئادەم بىلەن بىللە.

5-رەسىم: دىلشات ئۆزىنىڭ كىچىك ئوغلى دانىيارغا چاقلىق ھارۋا BMI تەجرىبىسى ئىشلىگەن ۋاقىتتىكى بىر كۆرۈنۈش.

6-رەسىم: دىلشات ئۆزىنىڭ كىچىك ئوغلىدا NIRS ئۇسۇلى بىلەن يەنە باشقا بىر تەجرىبە ئىشلەۋاتقان ۋاقىتتىكى بىر كۆرۈنۈش.

دوكتور دىلشات ئابلا ئىنگلىز تىلىدا چىقىدىغان داڭلىق ئىلمىي تەتقىقات ژۇرناللاردا يۇقىرىقىدەك بىر قاتار تەتقىقات مېۋىلىرىنى مەزمۇن قىلغان، ۋە بىرىنچى ياكى قوشۇمچە ئاپتور بولغان ئىلمىي ماقالىلەردىن 20 پارچىدىن كۆپرەكىنى ئېلان قىلغاندىن باشقا، ئۇ يەنە ئامېرىكا، ياۋروپا ۋە ئاسىيادىكى نۇرغۇن شەھەرلەردە ئۆتكۈزۈلگەن خەلقئارالىق چوڭ يىغىنلارغا قاتنىشىپ، ئۆزىنىڭ تەتقىقات نەتىجىلىرى ھەققىدە ئىلمىي دوكلات بەردى.

دوكتور دىلشات ئابلا مېڭە سىگنالى بىلەن ماشىنا-ئاپپاراتلارنى باشقۇرۇش ئىلمىگە ئىنتايىن چوڭقۇر قىزىقىدىغان بولۇپ، بۇ جەھەتتىكى بىلىملىرىنى تېخىمۇ ۋايىغا يەتكۈزۈش ئۈچۈن، يېقىندا ئۇ ياپونىيەدىكى ئاپتوموبىل ئىشلەپ چىقىرىش ۋە ئاپتوماتىك ماشىنا باشقۇرۇشتا ئالدىنقى ئورۇندا تۇرىدىغان NIKKI شىركىتىگە خىزمەت ئالماشتۇرۇپ كىردى. ئۇ ھازىر ئاشۇ شىركەتتە ئالىي دەرىجىلىك ئىنژېنېر، شۇنداقلا كونتروللۇق باشقۇرۇش ۋە لايىھەلەش بۆلۈمىنىڭ مەسئۇلى بولۇپ تەتقىقات خىزمىتىنى داۋاملاشتۇرۇۋاتىدۇ. ئاپتوموبىلغا ئورۇنلاشتۇرۇلغان يۈزلىگەن سەزگۈچى ئاپپاراتلاردىن قوبۇل قىلىنغان ئۇچۇرلارنى ئانالىز قىلىش ۋە ئۇلاردىن پايدىلىنىپ ماشىنىنىڭ مەركىزىي باشقۇرۇش سىستېمىسىنىڭ بۇيرۇق كوماندىلىرىنى بىر تەرەپ قىلىش، نېرۋىلىق تۈرلىشىش تېخنىكىسى، گېنىلىق ئالگورىزىم تېخنىكىسى ئارقىلىق سىگناللارنى دەلىللەش، كونترول قىلىش قاتارلىقلار، دەل ئۇنىڭ مېڭە سىگنالى بىلەن سىرتقى ئاپپارات-ماشىنىلارنى باشقۇرۇشتا ئىگىلىگەن تېخنىكىسىغا ماس كەلگەن بولغاچقا، دىلشات بۇ ئەمەلىي خىزمەتكە تېخىمۇ زور ئىشتىياق باغلاۋاتىدۇ. شۇنداقلا ئۇ مېڭە سىگنالى بىلەن شوپۇرنىڭ سەگەكلىك ھالىتىنى بايقاش، ئاپتوموبىلنىڭ تورمۇز ۋە باشقا كونترول سىستېمىسىنى باشقۇرۇشقا ئائىت يېڭى تەتقىقاتلارنىمۇ ئېلىپ بېرىۋاتىدۇ.

دوكتور دىلشات ئابلا ھازىر ياپونىيەنىڭ كاناگاۋا رايونىدا ئايالى ۋە ئىككى پەرزەنتى بىلەن بىرگە ياشايدۇ.

دوكتور ئابدۇرەشىد جەلىل قارلۇق (تۈركىيە)

ئىنىمىز ئابدۇرەشىد جەلىل قارلۇق 1972-يىلى ئاپرېلدا قەشقەر ۋىلايىتى قەشقەر شەھىرى بەشكېرەم سايباغدا ئابدۇجەلىل تۇردى ھاجىم ئائىلىسىدە دۇنياغا كەلگەن بولۇپ، ئۇ بەشكېرەم سايباغدىكى ئەڭ چوڭ جەمەتلەرنىڭ بىرى بولغان بايىۋسۇپ جەمەتىنىڭ ئەۋلادى بولدى.

7-رەسىم: دوكتور ئابدۇرەشىد جەلىل قارلۇق

جەمەتى ۋە ئائىلىسى سوتسىيالىستىك ئۆزگەرتىش ۋە «مەدەنىيەت زور ئىنقىلابى» جەريانىدا ئۈزلۈكسىز «تەنقىد، تەقىب ۋە ئۆزگەرتىش» ئويىپكىتى بولۇپ قالغانلىقى تۈپەيلى، كېيىنچە «دېھقان» كىملىكىدە مەۋجۇد بولغان داۋام قىلدۇرغان. ئابدۇرەشىدنىڭ ئائىلىسىدىكى دۇنياغا كۆز ئاچقان 12 قېرىنداشتىن ئالتىسى ھايات قېلىپ، ئۇنىڭ قالغان 5 قېرىنداشلىرى ئاساسەن ئۈزلۈكسىز ئوقۇش پۇرسىتىدىن بەھرىمەن بولالمىغان. پەقەت ئابدۇرەشىدلا ئائىلە ئەزالىرىنىڭ قىزغىن قوللىشى ئارقىسىدا پەندە ئۈزلۈكسىز ئوقۇپ، «زىيالىي» بولۇشقا تىرىشالغان.

1979-يىلى ئابدۇرەشىدنىڭ 22 يىللىق ئوقۇش ھاياتى بەشكېرەم سايباغ باشلانغۇچتىن باشلىنىپ، 2003-يىلى تۈركىيە جۇمھۇرىيىتى ھاجەتتەپە ئۇنىۋېرسىتېتىدا جەمئىيەتشۇناسلىق كەسپىدە ئوقۇغۇچە داۋام قىلغان. ئۇ ئارىلىقتا دۆلەت مىللەتلەر ئىشلىرى كومىتېتىغا قاراشلىق مەركىزىي مىللەتلەر تەرجىمە ئىدارىسىدە ئىككى يىللىق كەسپىي تەرجىمان تەجربىسىگە ئىگە بولغان. دوكتورلۇق ئوقۇشى تاماملانغاندىن كېيىن، ئۇ 2003-يىلى فېۋرالدىن 2014-يىلى سېنتەبىرگىچە مەركىزىي مىللەتلەر ئۇنىۋېرسىتېتى مىللەتشۇناسلىق ۋە جەمئىيەتشۇناسلىق ئىنستىتۇتىنىڭ جەمئىيەتشۇناسلىق فاكولتېتىدا ئوقۇتقۇچى ۋە تەتقىقاتچى بولغان. ئابدۇرەشىد 2004-يىلى ياردەمچى دوتسېنت (لېكتور)، 2006-يىلى دوتسېنت، ۋە 2012-يىلى پروفېسسورلۇق ئۈنۋانىنى ئالغان.

ئابدۇرەشىد 2008-يىلى نويابرىدىن 2009-يىلى نويابرىغىچە ئاۋسترالىيە جەنۇبىي كۇۋىنسلىدە ئۇنىۋېرسىتېتىدا (University of Southern Queensland, USQ) مېھمان تەتقىقاتچى، ۋە 2010-يىلى ئىيۇلدىن 2010-يىلى سېنتەبىرگىچە ئامېرىكا ئىندىئانا ئۇنىۋېرسىتېتى مەركىزىي ياۋرو-ئاسىيا تەتقىقاتلىرى فاكولتېتىدا تەكلىپلىك ئوقۇتقۇچى بولۇپ ئىشلىگەن. ئۇ 2011-يىلى يانۋاردىن بۈگۈنگىچە تۈركىيە جۇمھۇرىيىتى نىغدە ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ تەكلىپىگە بىنائەن، ئۇشبۇ ئۇنىۋېرسىتېتنىڭ جەمئىيەتشۇناسلىق فاكولتېتىدا تەكلىپلىك چەتئەللىك ئوقۇتقۇچى بولۇپ خىزمەت قىلىۋاتىدۇ.

2013-يىلى تۈركىيە جۇمھۇرىيىتى ئالىي مائارىپ كومىتېتىنىڭ تەستىقى ۋە ھۆكۈمەت مەھكىمىسىنىڭ ئەنگە ئېلىشى بىلەن، نىغدە ئۇنىۋېرسىتېتىدا مەھمۇد كاشىغەرى ئۇيغۇر-خەن تەتقىقات مەركىزى (维吾尔学—汉学研究中心) نى قۇردى. ئۇشبۇ مەركەزدە يەنە تۈركىيە ئالىي مائارىپ كومىتېتىنىڭ تەستىقلىشى بىلەن كەسىپلەر-ئارا (interdiscipline) «ياۋرو-ئاسىيا تەتقىقاتلىرى» ماگىستىر ۋە دوكتورلۇق پروگراممىسىنى ئېچىپ، 2014-يىلى تۈركىيە ئىچى ۋە سىرتىدىن كەلگەن 22 ئوقۇغۇچى بىلەن ئوقۇ-ئوقۇتۇشنى باشلىدى. «ياۋرو-ئاسىيا تەتقىقاتلىرى» بويىچە دوكتورلۇق پروگراممىسى تۈركىيەدە تۇنجى بولۇپ مەھمۇد كاشىغەرى ئۇيغۇر-خەن تەتقىقات مەركىزىدە ئېچىلغان بولدى.

ئوقۇش ۋە خىزمەت تەجرىبىسى جەريانىدا ئابدۇرەشىد يات ۋە قېرىنداش خەلق تىللىرىدا كەڭ دائىرىلىك ئاساسلارغا ئىگە بولغان بولۇپ، ئۇنىڭ خەنزۇچىسى مۇكەممەل، ئىنگلىزچىسى راۋان، پارىسچىسى باشلانغۇچ سەۋىيەدە؛ تۈركىيە تۈركچىسى مۇكەممەل، ئۆزبېك، قازاق، قىرغىز ۋە ئەزەربەيجان تۈركچىلىرى ياخشى سەۋىيەدە، چاغاتايچە ۋە قەدىمكى تۈرك/ئۇيغۇرچىدىن خەۋەرداردۇر.

ئابدۇرەشىدنىڭ تەتقىقات دائىرىسى: سوتسىيال-كۈلتۈرلەر ئۆزگىرىشى، كۆپكۈلتۈرچىلىك، ياۋرو-ئاسىيا تۈرك سوتسىئو-كۈلتۈرلەر قۇرۇلمىسى، ئۇيغۇر تەتقىقاتى، ئۇيغۇر زامانىۋىلىشىش جەريانى، جۇڭگونىڭ مىللەتلەر قۇرۇلمىسى، خەنزۇ كۈلتۈرى تەتقىقاتى، ئاز سانلىق مىللەت رايونلىرىدىكى ئىجتىمائىي مەسىلىلەر، ئاز سانلىق مىللەتلەر بىلەن كۆپ سانلىق مىللەتلەرنىڭ مۇناسىۋىتى قاتارلىق بىر بىرىگە زىچ مۇناسىۋەتلىك بولغان بىر قانچە ئاساسلىق دائىرىنى قاپلىماقتىدۇر.

ئابدۇرەشىد جەللىل قارلۇقنىڭ ئەمگەك نەتىجىلىرىدىن «سېرىق ئۇيغۇرلارنىڭ سوتسىئو-كۈلتۈرلەر قۇرۇلمىسى» (تۈركچە، 2006)، «كۆپ قوللىنىلىدىغان تۈركچە ئىسىم-فامىلىلەر ۋە ئۇلارنىڭ مەنىلىرى» (2007) دېگەن ئىككى كىتابى نەشر قىلىندى. ھەمدە «ئۇيغۇر جەمئىيەتشۇناسلىقىغا كىرىش» (ماقالىلەر توپلىمى) نەشر قىلىنىش ئالدىدا تۇرۇۋاتىدۇ. كىلاسسىكىلىرىمىزنىڭ قىممەتلىك ئەسىرلىرىدىن «مەسنەۋى ھېكايەتلەر»، «مۇنازىرە»، «ھىندى سەيبىھنىڭ قىسسەسى» (2007)، «دىۋانى ھېكمەت» (2012) قاتارلىقلار ئابدۇرەشىد جەللىل قارلۇق تەرىپىدىن چاغاتايچە ۋە تۈركىيە تۈركچىسىدىن ھازىرقى زامان ئۇيغۇرچىسىغا ئۆرۈپ ئېلان قىلىنغان.

ئۇنىڭدىن باشقا ئابدۇرەشىدىنىڭ ئوخشىمىغان تىللاردا يازغان 45 پارچە (12 پارچە تۈركچە، 17 پارچە ئۇيغۇرچە، 14 پارچە خەنزۇچە، 2 پارچە ئىنگلىزچە) ئىلمىي ماقالىلىرى دۆلەت ئىچى ۋە سىرتىدىكى نوپۇزلۇق ژۇرناللاردا ئېلان قىلىندى.

تەتقىقات ۋە ئىزدىنىش جەريانىدا، دوكتور ئابدۇرەشىد جەللىل قارلۇق دۆلەت ئىچى ۋە سىرتىدا 20 دىن كۆپ ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنلىرىغا قاتناشقان، ۋە ماقالە ئوقۇغان. ئوخشىمىغان دۆلەتلەر ۋە ئۇنىۋېرسىتېتلاردا ھەر خىل تىللاردا 20 دىن كۆپ مۇھىم لېكسىيەلەرنى بەرگەن.

ئابدۇرەشىد جەللىل قارلۇق ئوخشىمىغان ئۇنىۋېرسىتېتلاردا ئوقۇتقۇچى بولۇپ دەرس بېرىش جەريانىدا تولۇق كۇرس ئوقۇغۇچىلىرى ئۈچۈن جەمئىيەتشۇناسلىققا كىرىش، مىللەت جەمئىيەتشۇناسلىقى، دىن جەمئىيەتشۇناسلىقى قاتارلىق ئوندىن ئارتۇق ئاساسلىق دەرسلەرنى، ماگىستىر ئاسپىرانت ۋە دوكتور ئاسپىرانت ئوقۇغۇچىلىرى ئۈچۈن تەرەققىيات جەمئىيەتشۇناسلىقى ۋە جۇڭگونىڭ تەرەققىياتى، ئىجتىمائىي ئۆزگىرىش ۋە ئاز سانلىق مىللەتلەر رايونى، سوتسىئو-كۇلتۇرلار ئۆزگىرىش تەتقىقاتى قاتارلىق نەزەرىيە ۋە ئەمەلىيەتچانلىقى كۈچلۈك بولغان دەرسلەرنى بەرگەن.

ئۇنىۋېرسىتېت ئوقۇتقۇچىلىق خىزمىتىدىن باشقا تەتقىقاتلىرىنىمۇ مۇۋەپپەقىيەتلىك ئېلىپ بارغان دوكتور ئابدۇرەشىد جەللىل قارلۇق جۇڭگو ئىچى ۋە سىرتىدا 11 مۇستەقىل تەتقىقات تۈرىنى ئىشلىگەن، ۋە ئاساسلىق تەتقىقاتچى سۈپىتىدە بەش چوڭ تەتقىقات تۈرىگە قاتناشقان.

ئۇ 2005-يىلى سېنتەبىردە ماگىستىر ئاسپىرانتلار يېتەكچىسى، ۋە 2010-يىلى فېۋرالدا دوكتور ئاسپىرانتلار يېتەكچىسى دەرىجىسىگە ئېرىشكەندىن باشلاپ، جۇڭگو ئىچى ۋە سىرتىدا ئوخشىمىغان دۆلەت ۋە مىللەت ئوقۇغۇچىلىرىنىڭ 12 پارچە ماگىستىر ئاسپىرانت ئۇنۋان ماقالىسى ۋە 2 پارچە دوكتور ئاسپىرانت ئۇنۋان ماقالىسىگە يېتەكچىلىك قىلغان بولۇپ، تۈركىيە نىڭدە ئۇنىۋېرسىتېتىدا 9 پارچە ماگىستىر ئاسپىرانت ۋە 3 پارچە دوكتور ئاسپىرانت ئۇنۋان ماقالىسىگە يېتەكچىلىك قىلىۋاتىدۇ.

يۇقىرىدىكى 3 قېرىندىشىمىز ھەققىدىكى تونۇشتۇرۇش مۇشۇ يەردە ئاخىرلاشتى. تۆۋەندىكىسى ئۇلار ھازىرغىچە ئېلان قىلغان بىر قىسىم ئىلمىي ئەسەرلەرنىڭ تىزىملىكى.

دوكتور دىلشات ئابلا ئېلان قىلغان ئىلمىي ماقالىلەرنىڭ تىزىملىكى
(ئىنگلىزچە):

(1) Journal Papers:

1. Kamiyama, KS., **Abla, D.**, Iwanaga, K. & Okanoya, K. (2013). Interaction between musical emotion and facial expression as measured by event-related potentials. *Neuropsychologia*, 51, 500-505.
2. Sun, F., Hoshi-Shiba, R., **Abla, D.** & Okanoya, K.(2012). Neural correlates of abstract rule learning: an event-related potential study. *Neuropsychologia*, 50, 2617-

2624.

3. Kamiyama, K., Katahira, K., **Abla, D.** & Okanoya, K. (2010). Music playing and memory trace: Evidence from event-related potentials. *Neuroscience Research*, 67 (4): 334-340.
4. **Abla, D.** & Okanoya, K. (2009). Visual statistical learning of shape sequences: An ERP study. *Neuroscience Research*, 64 (2), 185-190.
5. **Abla, D.** & Okanoya, K. (2008). Statistical segmentation of tone sequences activates the left inferior frontal cortex: a near-infrared spectroscopy study. *Neuropsychologia*, 46, 2787-2795.
6. Katahira, K., **Abla, D.** & Okanoya, K. (2008). Neural processing of intended sound and auditory feedback during musical performance. *Neuroscience Research*, 61, 120-128.
7. **Abla, D.**, Katahira, K. & Okanoya, K. (2008). Online assessment of statistical learning by event-related potentials. *Journal of Cognitive Neuroscience*, 20 (6), 952-964.
8. Fujii, N., **Abla D.**, Kudo, K., Hihara, S., Okanoya, K. & Iriki, A. (2007). Prefrontal activity during Koh-do incense discrimination. *Neuroscience Research* 59: 257-264.
9. **Abla D.**, Nakajima, Y. & Shimoyama, I. (2001). Cerebral functional localization of word recognition process during silent reading of native and non-native languages: an ERP study. *Chiba Medical Journal* 77: 347-357.
10. Shibata T, Shimoyama I, Ito T, **Abla D**, Iwasa H, Koseki K, Yamanouchi N, Sato T, Nakajima Y. (1999). Attention changes the peak latency of the visual gamma-band oscillation of the EEG. *NeuroReport* 10: 1167-1170.
11. Shibata T, Shimoyama I, Ito T, **Abla D**, Iwasa H, Koseki K, Yamanouchi N, Sato T, Nakajima Y. (1999). Event-related dynamics of the gamma-band oscillation in the human brain: information processing during a GO/NOGO hand movement task. *Neuroscience Research*, 33: 215-222.
12. **Abla D.**, Nakajima Y, Shimoyama I, Shibata T and Ito T. (1999). Event-related potentials (ERPs) for numerals and words recognition in native and second language. "*Modern Research in High-technology & Science*". pp16-24.
13. Shimoyama I, Nakajima Y, Shibata T, Ito T, **Abla D**, Kansaku K, Mizota J. (1999). Binocular interactions in visual evoked cortical potentials with two light-emitting-diodes. *Doc Ophthalmol*. 97(1): 1-7.
14. Shibata T, Shimoyama I, Ito T, **Abla, D.**, Iwasa H, Koseki K, Yamanouchi N, Sato T, Nakajima Y (1998). The synchronization between brain areas under motor inhibition process in humans estimated by event-related EEG coherence. *Neuroscience Research*, 31: 265-271.
15. Shimoyama I, Ito T, Shibata T, **Abla, D.**and Nakajima Y. (1998). Hemisphere laterality in contextual recognition. *Jpn. J. Physiol.*, 48 (6): 493-397.
16. Shimoyama I, Nakajima Y, Shibata T, Ito T, **Abla, D.** and Okamoto Y. (1998). Normalized wave energy for background activity in visual evoked potentials. *Journal of Brain Science*, 24 (1,2): 13-17.
17. Shibata T, Shimoyama I, Ito T, **Abla, D.**, Iwasa H, Koseki K, Yamanouchi N, Sato T,

- Nakajima Y. (1997). The time course of interhemispheric EEG coherence during a GO/NO-GO task in humans. *Neuroscience Letters*, 233 (2-3): 117-120.
18. Shimoyama I, Nakajima Y, Shibata T, Ito T, **Abla, D.**, Kansaku K. (1997). Human scalp evoked potentials using simultaneous stimuli with flashes and tones. *Journal of Brain Science*, 23 (2,3): 121-126.
19. Shimoyama, I., Nakajima, Y., Shibata, T., Ito, T., **Abla, D.**, Kansaku K. (1997). Comparison between visual evoked potentials with a light-emitting-diode and stroboscope, analyzed with singular value decomposition. *Journal of Brain Science*, 23 (2,3): 115-120.
20. Shimoyama, I., Nakajima, Y., Ito, T., Shibata, T., **Abla, D.** (1997). Flash- Visual Evoked Potential with Principal Component Analysis. *Journal of Brain Science*, 23 (2,3):101-106.
21. Hirai, N. & **Abla, D.** (1992). Physiology of Spinocerebellar Tracts (2). *Spine & Spinal Cord* 5(5), 369-373. (Japanese)
22. Hirai, N. & **Abla, D.** (1992). Physiology of Spinocerebellar Tracts (1). *Spine & Spinal Cord* 5(4), 265-269. (Japanese).
23. Tanaka, Y., **Abla, D.**, and Hirai, N. (1990). Activity of crossed spinocerebellar tract neurons in the thoracic spinal cord in relation to the central respiratory rhythm. *Brain Research*, 532: 339-341.

(2) Conferences:

24. Nagasaka, Y., **Abla, D.**, Okanoya, K. & Fujii, N. (2011). Probabilistic learning for sounds segregation in Japanese monkeys. 41th Annual Meeting Society for Neuroscience (Neuroscience 2011). Washington, DC, USA. Nov. 12-16, 2011.
25. **Abla, D.**, Katahira, K. & Okanoya, K. Visual segmentation of musical chunks embedded in finite-state grammar strings: A neuro-behavioral approach. 14th European Congress on Clinical Neurophysiology 4th International Conference on Transcranial Magnetic and Direct Current stimulation. Rome, Italy; 21-25 June 2011.
26. **Abla, D.**, Asamizuya, T., Ueno, K., Suzuki, C., Sun, P., Cheng, K. & Okanoya, K. (2010). Online statistical learning in the cortico-basal ganglia network: an fMRI study. *The 15th Annual Meeting of the Organization for Human Brain Mapping*. Barcelona, Spain. June 6-10, 2010.
27. **Abla, D.**, Katahira, K., Okanoya, K. (2010). Segmentation of chunks and hierarchies in artificial grammar learning task: a neuro-behavioral approach. (Review selected). *CUNY2010: Conference on Human Sentence Processing*. New York, USA, March 18-20, 2010.
28. **Abla, D.** & Okanoya, K. (2009). Visual statistical learning of shape sequences: An ERP study. *The 15th Annual Meeting of the Organization for Human Brain Mapping*. San Francisco, USA. June 18-23, 2009.
29. **Abla, D.** & Okanoya, K. (2009). Neural process of statistical sequence learning: ERP and NIRS studies. *ESF-JSPS Frontier Science Conference Series for Young Researchers: Social Cognitive Neuroscience*. Napoli, Italy. Feb. 27 - Mar. 4, 2009.
30. **Abla, D.**, Katahira, K., & Okanoya, K. (2008). Segmentation of Musical Sequence

with Statistical Regularities: An Event-Related Potentials Study. *The 10th International Conference on Music Perception and Cognition (ICMPC10)*, Sapporo, Japan. Aug25-29, 2008.

31. **Abla, D.**, Okanoya, K. Neural changes in anterior cingulate cortex during sequence learning. *31th Annual Meeting of the Japan Neuroscience Society (Neuro2008)*. Tokyo, Japan. July 9-11, 2008.

32. **Abla, D.**, Katahira, K. & Okanoya, K. (2007). Chunks and hierarchies in serial reaction-time task: a neuro-behavioral approach. *37th Annual Meeting Society for Neuroscience (Neuroscience 2007)*. San Diego, USA. Nov. 3-7, 2007.

33. **Abla, D.**, Fujii, N., Kudo, N., Hihara, S., Okanoya, K. and Iriki, A. Prefrontal cortex manipulates reasoning process during Koh-Do performances. *30th annual meeting of the Japan Neuroscience Society, Yokohama, Japan. Sep. 10-12, 2007*. (Symposium: "Neuroimaging of Beauty and Pleasure").

34. Okanoya, K. & **Abla, D.** (2007). Statistical Segmentation of Visual and Auditory Streams as Indicated by Event-related Potentials. *The 2nd RIKEN BSI and Oxford-Kobe International Symposium: Reading and Dyslexia in Different Languages*. Kobe, Japan. April 15-17, 2007.

35. Fujii, N., **Abla, D.**, Kudo, N., Hihara, S., Okanoya, K., Iriki, A. (2006). Prefrontal cortex manipulates abstract odour knowledge. *36th Annual Meeting Society for Neuroscience (Neuroscience 2006)*. Atlanta, GA, USA. Oct. 14-18, 2006.

36. **Abla, D.** & Okanoya, K. (2006). Neural correlates of statistical learning: ERP and NIRS studies. *RIKEN BSI International Workshop: "Statistical Learning in Humans and Animals"*. Saitama, Japan. Jun. 24, 2006.

37. **Abla, D.** & Okanoya, K. (2006). Neuro-behavioral correlates of on-going sequence learning: a study of event-related potentials and dipole source analysis. *12th Annual Meeting of Human Brain Mapping (HBM2006)*, Florence, Italy Jun. 11-15, 2006. *NeuroImage*, 31 (Suppl.1): S39.

38. **Abla, D.** & Okanoya, K. (2005). Segmentation of Tone Sequence with Rule: Evidence from Near-infrared Spectroscopy Study. *35th Annual Meeting Society for Neuroscience (Neuroscience 2005)*. Washington, DC, USA. Nov. 12-16, 2005.

39. **Abla, D.**, & Okanoya, K. Speech segmentation: a near-infrared spectroscopy study. *7th Annual Meeting of the Japanese Human Brain Mapping Society*, Tokyo, Japan. Mar. 19-20, 2005.

40. **Abla, D.** & Okanoya, K. (2004). Neuro-behavioral correlates of on-going sequence learning. *34th Annual Meeting Society for Neuroscience (Neuroscience 2004)*. San Diego, USA. Oct. 23-27, 2004.

41. **Abla, D.** Kudo, N. and Okanoya, K. (2004). Brain potentials correlate with the degree of on-going sequence learning. *The 2nd International Workshop on Man-Machine Symbiotic Systems*. Kyoto, Japan. Nov. 23-24, 2004.

42. **Abla, D.**, & Okanoya, K. On-going sequence learning: evidence from event-related potentials study. *Abstracts of the 26th annual meeting of the Japan Neuroscience Society*, P3-268. Osaka, Japan. Sep. 21-23, 2004.

43. **Abla, D.**, Katahira, K., Masuda, S., Okanoya, K. (2004). Auditory Feedback and

- Mental Representation of Musical Notes in Fluent Piano Players. *7th International Congress of Neuroethology*, Hotel Nyborg strand, Denmark. Aug. 8-12, 2004.
44. **Abla, D.** & Okanoya, K. (2003). Segmentation of statistical sequences correlates with the strength of an event-related potentials. *33rd Annual Meeting of the Society for Neuroscience* (Neuroscience 2003). New Orleans, USA. Nov. 8-12, 2003.
45. **Abla, D.**, & Okanoya, K. Auditory and Visual Event-related Potentials for online word segmentation. *20th annual meeting of Japanese Cognitive Science Society*, Tokyo, Japan. Jun. 6-8, 2003.
46. **Abla, D.**, & Okanoya, K. Segmentation of visual shape sequence: an event-related potentials study. *Abstracts of the 32nd annual meeting of the Japanese Society of Clinical Neurophysiology*, 31 (2) 164. Fukushima, Japan. Nov. 13-15, 2002.
47. **Abla, D.**, Katahira K, Okanoya K: Segmentation of tone sequences: an event-related potentials study. *Abstracts of the 25th annual meeting of the Japan Neuroscience Society*, 3-F-251. Tokyo, Japan. Jul. 7-9, 2002.
48. Nishimura Y, **Abla, D.**, Nakajima Y, Toma S, Nakazawa K, Shimoyama I (2000). Effect of joint angle on recruitment property of single motor unit in human gastrocnemius muscle. *XIII congress of international society of electrophysiology and kinesiology*. Sapporo, Japan. June 25-28, 2000.
49. **Abla, D.**, Nakajima Y, Shimoyama I, Shibata T, Nishimura Y and Nakazawa K: Gamma-band activity for word recognition of mother and foreign Languages. *Jpn. J. Physiol Suppl.* 2000, 2P099. *77th annual meeting of the Japan Physiological Society*, Tokyo, Japan. Mar. 25-27, 2000.
50. **Abla, D.**, Nakajima Y, Shimoyama I and Nakazawa K: Auditory event-related potential for word recognition as both native and second Language. *Jpn. J. Clin. Neurophysiol, Suppl.* 28(2) p138, 1999. *29th Annual meeting of the Japanese Society of Clinical Neurophysiology*. Tokyo, Japan. Nov. 10-12, 1999.
51. Shibata T, Shimoyama I, Ito T, **Abla, D.**, Iwasa H, Koseki K, Yamanouchi N, Sato T, Nakajima Y (1998). The time course of inter- and intra- hemispheric EEG coherence during a GO/NO-GO task in man. *The 6th international Evoked Potentials Symposium*, Okazaki, Japan, Mar. 1998.
52. **Abla, D.**, Nakajima Y, Shimoyama I, Shibata T and Ito T: Event-Related Potentials (ERPs) for Numeral Recognition of Either Mother or Foreign Language. *Jpn. J. Physiol Suppl.* 1998, 48: S167 (562). *75th annual meeting of the Japan Physiological Society*, Kanazawa. Japan. Mar. 27-29, 1998.
53. **Abla, D.**, Hirai N and Ichikawa T: Activity of dorsal spinocerebellar tract (DSCT) neurons in relation to the central respiratory rhythm. *Chinese Association for Physiological Science*, 4th northwest meeting, p27-29, 1993.
54. **Abla, D.**, Hirai N and Ichikawa T: Activity of cerebellar neurons in relation to the central respiratory rhythm. *1992' General Meeting of Kyorin Medicine, Kyorin Med.* 23 (1). 1992. Mitaka, Japan.
55. **Abla, D.**, Hirai N, Ichikawa T, Tanaka, Y.: Cerebellar 'Respiratory' area as determined by afferent inputs. *Neuroscience Res. Suppl.* 16: S110 (1991). *Abstracts of the Fifteenth annual meeting of the Japan Neuroscience Society*, Tokyo. Japan Dec. 17-

19, 1991.

56. **Abla, D.**, Hirai N, Ichikawa T, Ohki Y, Suzuki T, Tanaka Y. (1991). Different roles of crossed and uncrossed spinocerebellar tract (SCT) neurons of the thoracic segments in respiratory movement. *Third IBRO world congress of neuroscience*, P65.4, August 6-9, 1991. Canada.

57. **Abla, D.**: Neural processes in segmentation of sound and musical sequences. *Nara Institute of Science and Technology (NAIST) Academic Repository*, Dec. 15, 2008. (Invited)

58. **Abla, D.**: Prefrontal cortex manipulates reasoning process during Koh-Do performances. *30th annual meeting of the Japan Neuroscience Society, Yokohama, Japan. Sep. 10-12, 2007.* (Symposium: "Neuroimaging of Beauty and Pleasure") (Invited)

دوكتور ئىلياس قاسم ئېلان قىلغان ئىلمىي ماقالىلەرنىڭ تىزىملىكى
(ئىنگلىزچە):

Journals:

1. Qasim and Blanchard *et al.* Impact of Cu doping on the structure and electronic properties of $\text{LaCr}_{1-x}\text{Cu}_x\text{O}_3$. *Inorganic Chemistry*, 53(4), 2014, 2240–2247
2. Qasim and Blanchard *et al.* Soft ferromagnetism in mixed valence $\text{Sr}_{1-x}\text{La}_x\text{Ti}_{0.5}\text{Mn}_{0.5}\text{O}_3$ perovskites. *Dalton Transactions*, 43, 2014, 6909 – 6918
3. Qasim and Blanchard *et al.* Structural and electronic properties of $\text{Sr}_{1-x}\text{Ca}_x\text{Ti}_{0.5}\text{Mn}_{0.5}\text{O}_3$, *Journal of Solid State Chemistry*, 213, 2014. 293 – 300
4. Qasim and Kennedy *et al.* Stabilizing the orthorhombic perovskite structure in SrIrO_3 through chemical doping, *Journal of Materials Chemistry A*, 2013, 1(42) 13357-13362
5. Qasim and Kennedy *et al.* Synthesis, structures and properties of transition metal doped SrIrO_3 . *Journal of Materials Chemistry A*, 1 (9), 2013 3127-3132.
6. Qasim and Blanchard *et al.* Ordered vs. Disordered perovskites; Structural studies of Fe-doped SrIrO_3 and SrRuO_3 , *Journal of Solid State Chemistry*, 206,2013, 242-250
7. Qasim and Kennedy *et al.* Structural characterization of the perovskite series $\text{Sr}_{1-x}\text{La}_x\text{Ti}_{0.5}\text{Mn}_{0.5}\text{O}_3$. *Journal of Solid State Chemistry*, 200, 2013, 39-42.
8. Kennedy and Qasim *et al.* Synchrotron X-ray powder diffraction studies of structural phase transitions in perovskite oxides. *Australian Journal of Chemistry*, 65 (3), 2012, 229-235.

9. Qasim and Kennedy *et al.* X-ray absorption near edge structure and crystallographic studies of the mixed valence oxide $\text{SrRu}_{0.8}\text{Ni}_{0.2}\text{O}_3$. *Journal of Physics: Condensed Matter*, 23 (43), 2011435401.

10. Kennedy, Qasim *et al.*, Low Temperature Low temperature structural studies of SrSnO_3 , submitted to *Journal of Physics: Condensed Matter*

Note: Two more manuscripts (*3d* transition metal doped SrRuO_3 and $\text{SrRuO}_3 - \text{LaCrO}_3$ series) are in the process of publication.

Conferences:

11. CAMS 2014, 3rd biennial conference of the Combined Australian Materials Societies, 26 – 28 November 2014, University of Sydney, Australia [A member of organizing committee]

12. 4th International Symposium on Structure-Property Relationships in Solid State Materials, 24 – 29 June 2012, Bordeaux, France [Talk].

13. A Joint Meeting of the Asian Crystallographic Association (AsCA), SCANZ and the BRAGG Symposium, 2 -6 Dec. 2012–Adelaide, Australia [Poster].

14. AINSE-ANBUG Neutron Scattering Symposium, 7 – 9 Nov. 2012, ANSTO, Lucas Heights, NSW, Australia [Poster].

15. Crystal 27 conference, 26 – 30 April 2011, Rotorua, New Zealand [Poster].

دوكتور ئابدۇرەشىد جەلىل قارلۇق ئېلان قىلغان ئىلمىي ئەسەرلەرنىڭ تىزىملىكى

1. «سېرىق ئۇيغۇرلارنىڭ سوتسىئو-كۈلتۈرەل قۇرۇلمىسى»، ئەنقەرە ئاتىلىم نەشرىياتى 2006-يىلى ئەنقەرە، تۈركىيە
2. «كۆپ قوللىنىلدىغان تۈركچە ئىسىم-فامىلىلەر ۋە ئۇلارنىڭ مەنىلىرى»، مەركىزى مىللەتلەر نەشرىياتى 2007-يىلى بېيجىڭ.
3. «ئۇيغۇر جەمئىيەتشۇناسلىقىغا كىرىش» (ماقالىلەر توپلىمى)، شىنجاڭ پەن تېخنىكا نەشرىياتى تەرىپىدىن نەشر قىلىنىش ئالدىدا (2013).
4. «جۇڭگولۇقلارنىڭ مىللەت قارىشى ۋە كۈنىمىز جۇڭگونىڭ مىللەتلەر قۇرۇلمىسى»، (تۈركچە، تۈركىيەدە نەشر قىلىنىش ئالدىدا).

چاغاتايچە ۋە تۈركىيە تۈركچىسىدىن ھازىرقى زامان ئۇيغۇرچىسىغا ئۆزگەرتىلگەن ئەسەرلەر

5. «مەسنەۋى ھىكايەتلەر»، جالالىدىن رۇمى، «شىنجاڭ ئىجتىمائىي پەنلەر مۇنبىرى» ژۇرنىلى 2004-يىلى 3-سان، 2004-يىلى 4-سان، 2004-يىلى 6-سان، 2005-يىلى 1-سان. ئۇرۇمچى.
6. «مۇنازىرە»، «ھىندى سەيباھنىڭ قىسسەسى»، ئابدۇرەئوف فىترات، «شىنجاڭ ئىجتىمائىي پەنلەر مۇنبىرى» ژۇرنىلى، 2005-يىلى 6-سان، 2006-يىلى 1-سان، 2006-يىلى 2-سان. ئۇرۇمچى.
7. «دىۋانى ھىكمەت»، ئەھمەت يەسەۋى، مەركىزى مىللەتلەر نەشرىياتى، 2012-يىلى، بېيجىڭ.

ئېلان قىلىنغان ماقالىلەردىن تاللانما

8. «تاتارلارنىڭ ئۇيغۇر جەدىدچىلىگە قوشقان تۆھپىسى ۋە تەسىرى توغرىسىدا»، «قىرىم» 36-40 بەتلەر، 2002، ئەنقەرە. (تۈركچە)
9. «جۇڭگۇ دائىمىي ئىقتىسادىي تەرەققىيات ۋە ئۆزگىرىشلەر»، «كۆك تەتقىقاتى»، كۆك سوتسىئال ۋە ئىستراتىگىيە تەتقىقاتى، 2001-يىلى، 1-جىلت 3-سان، ئەنقەرە. (تۈركچە)
10. «بۇددىزم مۇھىتىدىكى سىرىق ئۇيغۇرلارنىڭ شامانىزم ئېتىقادى»، «ياۋرو-ئاسىيا تەتقىقاتلىرى» 2003-يىللىق 24-سان، ئەنقەرە. (تۈركچە)
11. «كۈنىمىزدىكى سىرىق ئۇيغۇرلار ۋە ئۇلارنىڭ ئىتتىپاق نامى»، «مىراس»، 2003-يىللىق 5-سان، ئۈرۈمچى. (ئۇيغۇرچە)
12. «تۈركلەردە نۇمۇس قارىشى»، «مىراس»، 2003-يىللىق 6-سان، ئۈرۈمچى. (ئۇيغۇرچە)
13. «كۈلتۈر ۋە مەدەنىيەت ئاتالغۇسىغا سوتسۇلوگىيىلىك ئىزاھات»، «تۇرپان»، 2003-يىللىق 4-سان، تۇرپان. (ئۇيغۇرچە)
14. «كۈلتۈرنىڭ مەدەنىيەتتىن پەرقى ۋە مىللىي كۈلتۈرلەر»، «تۇرپان» 2004-يىلى 2-سان. (ئۇيغۇرچە). كېيىن خەنزۇ تىلىغا تەرجىمە قىلىنىپ «مىللەتلەر تەتقىقاتى توپلىمى»غا كىرگۈزۈلگەن. (مەركىزىي مىللەتلەر ئۇنىۋېرسىتېتى نەشرىياتى، 2006-يىلى بېيجىڭ. (خەنزۇچە)
15. «كۈنىمىز ئۇيغۇر جەمئىيىتىدىكى دىن ۋە مىللىي كىملىكنىڭ مۇناسىۋىتى ھەققىدە»، «كۆك تەتقىقاتى»، كۆك سوتسىئال ۋە ئىستراتىگىيە تەتقىقاتى II-سان، 2004-يىلى، ئەنقەرە. (تۈركچە)
16. «ئۇيغۇرلاردا ئائىلە»، «جەمئىيەتشۇناسلىق لىكسىيەلىرى»، ئوتتۇز ئىككىنچى كىتاب، ئىستانبۇل، 2005-يىلى، (پروفىسسور دوكتور، دەمەت ئۇلۇسوي بىلەن بىرلىكتە يازغان). (تۈركچە)
17. «ئۇيغۇر ئائىلە قۇرۇلمىسىدىكى ئۆزگىرىشلەر»، «بىلىگ» (ئەھمەت يەسەۋى ئۇنىۋېرسىتېتى ژۇرنىلى) 2005-يىلى 34، ئەنقەرە. (تۈركچە)
18. «كۈنىمىزدىكى سىرىق ئۇيغۇرلارنىڭ تۈركىيە تۈركلىرىگە بولغان پوزىتسىيىسى»، «چاغداش تۈركلۈك تەتقىقاتى» ژۇرنىلى، ئەنقەرە. 2006-يىلى، 2-سان (تۈركچە)
19. «سىرىق ئۇيغۇرلارنىڭ تىل ئىشلىتىشى توغرىسىدا سوتسۇلوگىيىلىك تەھلىل»، «ھاجەتتەپە تۈركىيات تەتقىقاتى» ژۇرنىلى، 2006-يىللىق 1-سان، ئەنقەرە. (تۈركچە)
20. «تىل بىلەن تەپەككۈر مۇناسىۋىتى توغرىسىدا»، «شىنجاڭ رادىئو-تېلېۋىزىيە ئۇنىۋېرسىتېتى ژۇرنىلى» 2006-يىلى 2-سان ئۈرۈمچى. (ئۇيغۇرچە)
21. «تىل بىلەن كۈلتۈرنىڭ مۇناسىۋىتى توغرىسىدا»، «شىنجاڭ رادىئو-تېلېۋىزىيە ئۇنىۋېرسىتېتى ژۇرنىلى»، 2006-يىللىق 2-سان، ئۈرۈمچى. (ئۇيغۇرچە). كېيىن خەنزۇچىدە 22. «مىللەتلەر تەتقىقاتى توپلىمى»غا كىرگۈزۈلگەن، مەركىزىي مىللەتلەر ئۇنىۋېرسىتېتى نەشرىياتى، 2008-يىلى، بېيجىڭ. (خەنزۇچە)
22. «تۈرك كىشى ئىسىم فامىلىلىرى ئۈستىدە تەتقىقات»، «شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتى ژۇرنىلى»، 2006-يىللىق 2-سان. ئۈرۈمچى.
23. «كۈنىمىزدىكى سىرىق ئۇيغۇرلارنىڭ شىنجاڭ ئۇيغۇرلىرىغا بولغان پوزىتسىيىسى توغرىسىدا»، «سىرىق ئۇيغۇر كۈلتۈرى» (尧熬尔文化)، 2006-يىللىق 1-سان، گەنسۇ سۇنەن(خەنزۇچە)،

- تەكرار «مىللەتلەر تەتقىقاتى توپلىمى» غا كىرگۈزۈلگەن، مەركىزى مىللەتلەر ئۇنىۋېرسىتېتى نەشرىياتى، 2007-يىل، بېيجىڭ. (خەنزۇچە)
24. «غەربنى ئىچىش ۋە مىللى كۈلتۈرلەر»، «شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتى ژۇرنىلى»، 2007-يىللىق 2-سان، ئۈرۈمچى.
25. «ئىناق جەمىيەت ۋە مىللى كۈلتۈرلەر»، «شىنجاڭ ئىجتىمائىي پەنلەر مۇنبىرى»، 2007-يىللىق 4-سان، 5-10، ئۈرۈمچى. (ئۇيغۇرچە)
26. «جەدىدچىلىك ھەرىكىتى ھەققىدە» -- تۈرك ئىسلام كۈلتۈرىنىڭ زامانىۋىلىشىش ھەرىكىتى»، «مىللەتلەر تەتقىقاتى توپلىمى»، مەركىزى مىللەتلەر ئۇنىۋېرسىتېتى نەشرىياتى، 2007-يىل، 275-288 بەت، بېيجىڭ. (خەنزۇچە)
27. «مۇسابايوپ ئائىلىسىنىڭ شىنجاڭنىڭ ئىجتىمائىي تەرەققىياتىغا قوشقان تۆھپىسى ھەققىدە دەسلەپكى ئىزدىنىش»، «مىللەتلەر تەتقىقاتى توپلىمى»، 2007-يىل بېيجىڭ، 260-275 بەت، (خەنزۇچە).
28. «دىۋانى ھىكمەت ۋە ئەھمەد يەسەۋى»، «شىنجاڭ ئىجتىمائىي پەنلەر مۇنبىرى»، 2008-يىللىق 5-سان، 44-55 بەت، ئۈرۈمچى. (ئۇيغۇرچە)
29. «كۈلتۈر، مەدەنىيەت ۋە مىللىي كۈلتۈر مۇناسىۋەتلىرى ھەققىدە»، «مىللەتلەر تەتقىقاتى توپلىمى»، مەركىزى مىللەتلەر ئۇنىۋېرسىتېتى نەشرىياتى، 2008-يىل، 71-84 بەت، بېيجىڭ. (خەنزۇچە)
30. «مەھمۇد كاشغەرى ۋە كۈنىمىز ئۇيغۇر مەنىۋىياتى مۇناسىۋىتىگە سوتسىئولوگىيىلىك نەزەر»، تەۋەللۈتنىڭ 1000-يىلىدا خەلقئارالىق كاشغەرلىك مەھمۇد ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنى ماقالىلەر توپلىمى، رىزە ئۇنىۋېرسىتېتى نەشرىياتى، رىزە-تۈركىيە، 501-507 بەت، 2010. (تۈركچە).
31. «يېڭى جوڭگۇ قۇرۇلغاندىن كېيىن بېيجىڭدا خىزمەت مۇناسىۋىتى بىلەن ئولتۇراقلاشقان ئۇيغۇر زىيالىيلىرى ۋە ئۇلارنىڭ يىتەكچى جەمىيەت بىلەن بولغان مۇناسىۋىتى توغرىسىدا»، «شىنجاڭ ئىجتىمائىي پەنلىرى»، 2009-يىل 1-سان، 47-59 بەت، ئۈرۈمچى. (ئۇيغۇرچە)
32. «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ مىللەتلەر قۇرۇلمىسى ۋە مىللەت-نوپۇس ئالاھىدىلىكى»، «ھاجەتتەپە ئۇنىۋېرسىتېتى تۈركىيات تەتقىقاتى ژۇرنىلى»، 2009-يىلى كۈز 2-سان، 63-91 بەت، ئەنقەرە. (تۈركچە)
33. «ئۇيغۇر زامانىۋىيلىشىشى جەريانىدىكى ئىستانبۇلچىلار ۋە ئۇلارنىڭ ۋەكىللىرى توغرىسىدا»، «تۈرك كۈلتۈرى»، تۈرك كۈلتۈر تەتقىقات ئىنستىتوتى ژۇرنىلى، 2009-يىل 2-سان، 290-328 بەت، ئەنقەرە. (تۈركچە)
34. «سوتسىئولوگىيە ۋە ئانتىرپولوگىيەدە كۆپ قوللىنىلدىغان بىر قىسىم ئاتالغۇلارغا ئىزاھات»، «شىنجاڭ ئىجتىمائىي پەنلەر مۇنبىرى» ژۇرنىلى، 2009-يىللىق 5-سان، 48-58. ئۈرۈمچى. (ئۇيغۇرچە).
35. «يەرشارىلىشىش ھادىسىسى ۋە ئۇنىڭ تەسىرى ھەققىدە»، «شىنجاڭ ئىجتىمائىي پەنلىرى»، 2010-يىل 1-سان، 28-38، ئۈرۈمچى. (ئۇيغۇرچە)
36. «تەرەققىيات، ئىجتىمائىي ئۆزگىرىش ۋە بەدەل» -- تەرەققىيات ئەسناسىدا قەشقەر شەھرىدە ئوتتۇرىغا چىققان ئىجتىمائىي مەسىلىلەرگە سوتسىئولوگىيىلىك نەزەر»، «شىنجاڭ ئىجتىمائىي پەنلەر مۇنبىرى»، 2010-يىللىق 5-سان، 12-29، ئۈرۈمچى. (ئۇيغۇرچە)
37. «ئۇيغۇر زامانىۋىيلىشىشى جەريانىدا ئىستانبۇلچىلارنىڭ تەسىرى»، «تۈرك كۈلتۈرى»، تۈرك كۈلتۈر تەتقىقات ئىنستىتوتى ژۇرنىلى، 2010-يىل 2-سان، 72-112 بەت، ئەنقەرە. (تۈركچە).

38. «شمالىي جوڭگۇدا ئىشلەۋاتقان ئۇيغۇر ئىشلەمچىلەرنىڭ ئىش مۇھىتى، تۇرمۇش ۋە ماسلىشىش مەسىلىلىرى ھەققىدە»، مىللەتلەر ئىشلىرى كومىتېتى «مىللەتلەر تەتقىقاتىدىكى دىنامىكلەر»، 2010، بېيجىڭ. (خەنزۇچە)
39. «بېيجىڭ، تىئەنجىن شەھەرلىرىدە ئىشلەۋاتقان ئۇيغۇر ئىشلەمچىلەرنىڭ ئىش مۇھىتى ۋە تۇرمۇشقا ماسلىشىشتىكى مەسىلىلىرى ۋە تۇرمۇش ئادەتلىرىدە ئوتتۇرىغا چىققان ئۆزگىرىشلەر»، «مىللەتلەر تەتقىقاتى توپلىمى»، مەركىزى مىللەتلەر ئۇنىۋېرسىتېتى نەشرىياتى، 2010-يىل، 306-323 بەت، بېيجىڭ. (خەنزۇچە).
40. «تۈركىيەنىڭ ئېتنىك قۇرۇلمىسى ۋە ئاز سانلىق مىللەتلەر سىياسىتى»، «مىللەتلەر تەتقىقاتى توپلىمى»، مەركىزى مىللەتلەر ئۇنىۋېرسىتېتى نەشرىياتى، 2010-يىل، 380-398 بەت، بېيجىڭ. (خەنزۇچە).
41. «ئورخۇن مەڭگۈ تاشلىرىدا كۆرۈلگەن خەنزۇ كۈلتۈر تەھلىللىرىدىن تۈركلۈك تەتقىقاتىدا خەنشۇناسلىقنىڭ (سەنئەتچىلىك) نىڭ مۇھىملىقى»، 3. نۆۋەتلىك تۈركىيات تەتقىقاتلىرى خەلقئارالىق ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنى ماقالىلەر يوپىلىمى، ھاجەتتەپە ئۇنىۋېرسىتېتى تۈركىيات تەتقىقاتلىرى ئىنستىتوتى نەشرىياتى، 689-695، 2010-يىلى، ئەنقەرە، تۈركىيە (تۈركچە)
42. «ئۇيغۇر جەمئىيىتىدىكى كۈلتۈرلەر ئۈزۈكۈك ھادىسىسى»، «شىنجاڭ ئىجتىمائىي پەنلەر مۇنبىرى»، 2011-يىللىق 1-سان، 29-39، ئۈرۈمچى. (ئۇيغۇرچە)
43. «جەمئىيەتشۇناسلىق ۋە ئۇيغۇر جەمئىيىتى»، «شىنجاڭ ئىجتىمائىي پەنلىرى»، 2010-يىل 4-سان، 35-46، ئۈرۈمچى. (ئۇيغۇرچە)
44. «ئىناق جەمئىيەتكە قاراپ؟ ئازاتلىقتىن كېيىن بېيجىڭغا ئولتۇراقلاشقان ئۇيغۇر زىيالىيلىرى بىلەن يېتەكچى جەمئىيەتنىڭ مۇناسىۋىتى ئۈستىدە نۇقتىلىق تەتقىقات»، ئاسىيا مىللەتلەرى، 2011-يىلى، 1-سان، 1-31-بەت. لوندون، ئەنگىلىيە (دون ماركىلەن بىلەن بىرلىكتە)، (ئىنگىلىزچە).
45. «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىدا رايون خاراكتېرلىق بىخەتەرلىك ۋە HIV/AIDS»، ئاۋسترالىيە تاشقىي ئىشلار ژۇرنىلى، 2011-يىلى، 1-سان، 203-219-بەت. (دوكتور ئاننا خايەس بىلەن بىرلىكتە)، (ئىنگىلىزچە).
46. «بېيجىڭ ۋە تىئەنجىن شەھەرلىرىدە ئىشلەيدىغان ئۇيغۇر ئىشلەمچىلەرنىڭ تۇرمۇشقا ماسلىشىش مەسىلىسى ئۈستىدە تەكشۈرۈش»، «شمالىي مىللەتلەر ئۇنىۋېرسىتېتى ژۇرنىلى»، 2011-يىلى، 2-سان، 63-69، يىنچۈەن، نىڭشيا (خەنزۇچە)
47. «ئىجتىمائىيلىشىش مۇھىتى ۋە بېيجىڭدا تۇغۇلۇپ ئۆسكەن ئۇيغۇرلاردا كۆرۈلگەن كۈلتۈرلەر ئۈزۈكۈكلەر»، «شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتى ئىلمىي ژۇرنىلى»، 2011-يىلى، 2-سان، 109-123 بەت. ئۈرۈمچى (ئۇيغۇرچە).
48. «بېيجىڭدا ياشاۋاتقان تىبەتلىك زىيالىيلارنىڭ ئىجتىمائىي ئالاقە تورى ۋە بۇنىڭغا تەسىر قىلىۋاتقان ئامىللار»، «شمالىي مىللەتلەر ئۇنىۋېرسىتېتى ژۇرنىلى»، 2011-يىلى، 5-سان، 42-49، يىنچۈەن، نىڭشيا (خەنزۇچە).
49. ئاز سانلىق مىللەت ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرىنىڭ ئىشقا ئورۇنلىشىش ئەھۋالى ھەققىدە تەتقىقات-بېيجىڭدا ئوقۇغان شىنجاڭلىق ئوقۇغۇچىلار ئۆرنىكىدە. «مىللەتلەر تەتقىقاتى توپلىمى»، مەركەزى مىللەتلەر ئۇنىۋېرسىتېتى نەشرىياتى، 2013، (خەنزۇچە)، (مىجت قادىر بىلەن بىرلىكتە).

50. كۈنىمىز ئۇيغۇرلىرىدا تەسىرلىشىش ۋە ئىجتىمائىي مۈلكىنىڭ قوغدىلىشى-قاتار چاي ئۆرنىكىدە، «مىللەتلەر تەتقىقاتى توپلىمى»، مەركەزى مىللەتلەر ئۈنۋېرسىتېتى نەشرىياتى، 2013، (خەنزۇچە)، (مىجىت قادىر بىلەن بىرلىكتە).
51. ئاز سانلىق مىللەت ئوقۇغۇچىلىرىنىڭ ئالىي مەكتەپ پىروگراممىلىرىغا ئىلتىماس قىلىشتىكى ئارزۇلىرى ۋە ئىشقا ئورۇنلىشىش يۈزلىنىشىنى تەكشۈرۈش-بېيجىڭدا ئوقۇغان شىنجاڭلىق ئوقۇغۇچىلار ئۆرنىكىدە، «ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ مائارىپ تەتقىقاتى ژورنىلى»، 2013-يىل، بېيجىڭ، (خەنزۇچە).
52. يىپەك يولىنىڭ باشلانغۇچ لىنىيەسىدە خەتەر ئاستىدىكى تۈرك جەمئىيەت ۋە كۈلتۈرلەرى، خەلقئارالىق يىپەك يولىدا تۈرك دۇنياسى ئورتاق كۈلتۈر مىراسى ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنى ماقالىلەر كىتابى، تۈرك يۇردۇ نەشرىياتى 2014، S.56-76. (تۈركچە)

دۆلەت ئىچى ۋە سىرتىدا قاتناشقان بەزى چوڭ يىغىنلار

53. 1998-يىلى 21-مارت، سۇلايمان دەمىرەل ئۈنۋېرسىتېتىدا «تۈرك دۇنياسىدا نەۋرۇز» پائالىيىتى، ئوقۇغان ماقالە تېمىسى؛ «ئۇيغۇرلاردا نەۋرۇز»، ئىسپارتا. (تۈركچە)
54. 2001-يىلى 21-مارت، ھاجەتتەپە ئۈنۋېرسىتېتى تۈركىيات تەتقىقات ئىنىستىتۇتىدا ئۆتكۈزۈلگەن «تۈرك دۇنياسىدا نورۇز» پائالىيىتى، ئوقۇغان ماقالە تېمىسى «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىدا تەبىرىكلىنىۋاتقان نەۋرۇز پائالىيىتى»، ئەنقەرە. (تۈركچە)
55. 2005-يىلى 5-سېنتەبىردىن 9-سېنتەبىرگىچە ئىستانبۇلدا ئۆتكۈزۈلگەن 4-نۆۋەتلىك ياۋرو-ئاسىيا ئىسلام بىرلىكى تەشكىلاتى تەرتىپلىگەن «دىن، كۈلتۈر، كىملىك» ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنى، ئوقۇغان ماقالە تېمىسى؛ «ئۇيغۇر جەمئىيىتىدىكى دىن بىلەن مىللىي كىملىكنىڭ مۇناسىۋىتى»، ئىستانبۇل. (تۈركچە)
56. 2005-يىلى 2-ئۆكتەبىردىن 6-ئۆكتەبىرگىچە مەركىزى مىللەتلەر ئۈنۋېرسىتېتى ئۇيغۇر تېل-ئەدەبىيات فاكۇلتىتى «ئۇيغۇر تىلى تەتقىقات ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنى»، ئوقۇغان ماقالە تېمىسى؛ «تىل بىلەن كۈلتۈرنىڭ مۇناسىۋىتى»، بېيجىڭ. (خەنزۇچە)
57. 2006-يىلى 12-مايدىن 15-مايغىچە جۇڭگۇ ئۇيغۇر تارىخ كۈلتۈر تەتقىقات جەمئىيىتى ئۆتكۈزگەن «غەربىي شىمالنى ئىچىشتىكى ئىجادچانلىق ۋە مىللىي كۈلتۈر ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنى»، ئوقۇغان ماقالە تېمىسى؛ «غەربىي ئىچىش دەۋرىدىكى مىللىي كۈلتۈرلەر- غەربىي ئىچىش جەريانىدا ئۇيغۇر مىللىي كۈلتۈرى دۇچ كەلگەن مەسىلىلەر توغرىسىدا»، چاڭشا، خۇنەن. (خەنزۇچە)
58. 2006-يىلى 4-ئاينىڭ 11-17 غىچە دۆلەتلىك مىللەتلەر ئىشلىرى كومىتېتى ئۆتكۈزگەن «ئاز سانلىق مىللەت رايونىدىكى ئەيدىز ئەھۋالى» يىغىنى. ئوقۇغان ماقالە تېمىسى؛ «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىدىكى ئەيدىزنىڭ ھازىرقى ئەھۋالى ۋە ئالدىنى ئېلىشقا كىرەكلىك تەدبىرلەر» مېڭزى، يۈننەن. (خەنزۇچە)
59. 2006-يىلى 12-ئاينىڭ 7-10 غىچە «ئەيدىز، تېبىر كىلىۋۇز، بەزگەك كىسىلنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە غەيرى ھۆكۈمەت تەشكىلاتلىرى (NGO) يىغىنى. ئوقۇغان ماقالە: ئاز سانلىق مىللەتلەر رايونىدا NGO تەرەققىي قىلدۇرۇشنىڭ ئەيدىزنى تېزگىنلەشتىكى رولى. ۋۇخەن، خۇبېي. (خەنزۇچە)

60. 2007-يىلى 6-ئاينىڭ 25-كۈنى پەننى ئومۇملاشتۇرۇش ئىنستىتۇتى 9. نۆۋەتلىك جۇڭگو زەھەرنى چەكلەش ئىلمى مۇھاكىمە يىغىنى ۋە زەھەرنى چەكلەش، ئەيدىزنىڭ ئالدىنى ئېلىش يۇقىرى دەرىجىلىكلەر يىغىنى، ئوقۇغان تېما؛ «شىنجاڭدىكى زەھەر چىكىش ۋە ئەيدىز ئەھۋالى ۋە ئۇنىڭ ئالدىنى ئېلىشتىكى كېرەكلىك تەدبىرلەر— كۈلتۈرەل كونترول مىخانىزمىنىڭ زەھەر چەكلەش ۋە ئەيدىزنى ئازايتىشتىكى رولى»، مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى خېنەن زالى، بېيجىڭ. (خەنزۇچە)
61. 2008-يىلى 10-ئاينىڭ 17-19 غىچە رىزە ئۇنىۋېرسىتېتى «كاشىغەرلىك مەھمۇد خەلقئارالىق ئىلمى مۇھاكىمە يىغىنى»، ماقالە تېمىسى؛ «كۈنىمىز ئۇيغۇر جەمئىيىتىدىكى مەھمۇد كاشىغەرى ۋە ئۇيغۇر مەنەۋىياتى بىلەن بولغان مۇناسىۋىتى»، رىزە، تۈركىيە. (تۈركچە)
62. 2008-يىلى 10-ئاينىڭ 20-26 غىچە تۈرك تىل جەمئىيىتى 4. نۆۋەتلىك خەلقئارالىق تۈرك تىل قۇرۇلتىيى، ئوقۇغان ماقالە تېمىسى، «ھازىرقى زامان ئۇيغۇر تىلى تەتقىقاتىدىكى بەزى مەسىلىلەرگە سوتسىئولوگىيىلىك تەھلىل» ئەنقەرە، تۈركىيە. (تۈركچە)
63. 2010-يىلى 3-ئاينىڭ 26-29 غىچە «جوڭگو-ياپۇنىيە جەمئىيەت شۇناسلىقى ئىلمى مۇھاكىمە يىغىنى»، ئوقۇغان ماقالە تېمىسى، «ئىناق جەمئىيەت ياكى چەتكە قىقىلىش؟ بېيجىڭدا ياشىغان ئۇيغۇرلارنىڭ يېتەكچى جەمئىيەت بىلەن پۈتۈنلىشىش مەسىلىسى»، بېيجىڭ، (خەنزۇچە).
64. 2010-يىلى 5-ئاينىڭ 26-30 غىچە، ھاجەتتەپە ئۇنىۋېرسىتېتى تۈركىيات تەتقىقاتلىرى ئىنستىتوتى «21-ئەسىردە تۈركلۈك تەتقىقاتى—ئورخۇن مەڭگۈ تاشلىرىنىڭ تېپىلىشى ۋە ئوقۇلۇشىنىڭ 120-يىللىقى خەلقئارالىق ئىلمى مۇھاكىمە يىغىنى»، ئوقۇغان ماقالە تېمىسى؛ «ئورخۇن مەڭگۈ تاشلىرىدا كۆرۈلگەن خەنزۇ كۈلتۈر تەھلىلىدىن تۈركلۈك تەتقىقاتىدا خەنزۇشۇناسلىق تەتقىقاتىنىڭ ئەھمىيىتى»، ئەنقەرە، تۈركىيە. (تۈركچە)
65. 2010-يىلى، 10-ئاينىڭ 3-6 كۈنىگىچە خەلقئارالىق ئانتروپولوگىيە ئېتنولوگىيە بىرلىكىنىڭ يىللىق مۇھاكىمە يىغىنى، ئوقۇلغان ماقالە: «يوق بولۇۋاتقان تىل سارىق ئۇيغۇرچە»، ئانتاليا. (ئىنگىلىزچە)
66. 2012-يىلى، 5-ئاينىڭ 5-8 كۈنىگىچە نىغدە ئۇنىۋېرسىتېتىدا ئۆتكۈزۈلگەن 1-نۆۋەتلىك خەلقئارالىق نىغدە تىل، تارىخ ۋە كۈلتۈر مۇھاكىمە يىغىنى، ئوقۇلغان ماقالە: «سىياسەت ۋە ئىجتىمائىي ئۆزگىرىش»، نىغدە، تۈركىيە. (تۈركچە)
67. 2013-يىلى 10-ئاينىڭ 03-06 غىچە «خەلقئارالىق يېپەك يولىدا تۈرك دۇنياسى ئورتاق كۈلتۈر مىراسى ئىلىم زىياپىتى»، ئوقۇلغان ماقالە تېمىسى، «يېپەك يولىنىڭ باشلانغۇچ يولى بويىدا خەتەرلەر قالغان تۈرك توپلىمى ۋە كۈلتۈرلىرى»، ئەنقەرە، تۈركىيە. (تۈركچە)
68. 2013-يىلى 11-ئاينىڭ 19-22 غىچە «ھازىرقى زامان تۈركلۈك تەتقىقاتى ئىلمى مۇھاكىمە يىغىنى»، ئوقۇلغان ماقالە تېمىسى، «كۈنىمىز ئۇيغۇر توپلىمىدا كۈلتۈرەل ئۈزۈكلۈك-خەتلىك ئۇيغۇرلار ئۆرنىكىدە»، ئەنقەرە، تۈركىيە. (تۈركچە)
69. 2014-يىلى 3-ئاينىڭ 18-21 غىچە «خەلقئارالىق تۈرك دۇنياسى تەتقىقاتلىرى ئىلمى مۇھاكىمە يىغىنى»، ئوقۇلغان ماقالە تېمىسى، «كۈنىمىز ئۇيغۇر ياشلىرىدا ئىجتىمائىي مەسىلىلەر-ئەيدىس ۋە زەھەرلىك چىكىملىك»، نىغدە، تۈركىيە. (تۈركچە)